

spela mera - så får vi lust att läsa

Kortspelen Trugs har kommit på svenska och genast blev lästräningen till en rolig lek. Enkla regler och snabba spelomgångar passar bra i vardagsbestyren. Dessutom kan vi vuxna på hemmaplan enkelt kartlägga nivå samt läsutveckling. Det gillar vi.

TEXT OCH FOTO: PETRA SUNDQVIST

Det är som att köra bil, säger Ingrid Häggström när vi pratar om barns läsinlärning.

– Det gäller att få vissa moment automatiserade innan vi kan åka ut och köra ordentligt. Vi kan inte befinna oss mitt i trafiken och samtidigt fundera över hur det var man gjorde när man ska växla.

Överfört till läsinlärning handlar det om att först förstå att det finns ett samband mellan våra språkljud och bokstäverna. Barnet måste förstå hur man går tillväga för att läsa ett ord som det aldrig har sett förut.

– När de har, som vi brukar kalla det, knäckt den alfabetiska koden, måste alla öva upp sin läsförmåga och få ett läsflyt. Det här hör till läsningens tekniska del och är något som måste fungera när texterna blir längre och svårare. Det kan bli svårt att förstå innehållet om man hela tiden måste fundera på hur själva läsningen rent tekniskt går till. Därför är det oerhört viktigt att läsa mycket i nybörjarstadiet just för att få den här automatiseringen.

Det måste vara kul

Medan vissa barn redan från början hittar drivkraften och tycker att läsning är kul, finns det andra som tycker att det är motigt och behöver hjälp. Det är i det här läget som alla som finns runt omkring barnet måste stötta och motivera barnen att läsa och att läsa mycket. Ett sätt att förena nytta med nöje är att spela spel.

Ingrid Häggström är lärarutbildare med bakgrund som lärare. Hon har tillsammans med logopeden Astrid Frylmark producerat en svensk version av det engelska spelet Trugs.

– Det var 2008 på en forskningskongress om dyslexi som vi kom i kontakt med Trugs, berättar Astrid. Då hade Joanna Jeffery, spelets skapare, just lanserat det och vi fick möjlighet att spela. Både jag och Ingrid blev förtjusta över spelets tydlighet och de möjligheter det gav så vi bestämde oss för att försöka skapa en svensk version.

Det lyckades och nu finns spelet här. Trugs innehåller fyra olika varianter av kortspel som i sin tur finns på fem olika svårighetsnivåer. Alla spelvarianter har enkla regler och snabba spelomgångar. Trugs passar därför att ta fram även om man bara har en liten stund över.

Barnets nivå

Om man inte vet vilken nivå som är lämplig för barnet kan man ta hjälp av det häfte med små texter som följer med spelet. Då kan man på ett mycket enkelt sätt kartlägga barnets läsfärdighet och börja på rätt nivå. Dessutom kan man med hjälp av häftet också följa barnets läsutveckling och ta reda på om det är dags att gå vidare till nästa nivå.

Även om Joanna skapat spelet utifrån ett träningsbehov hos personer med dyslexi så passar spelet lika bra för barn i läsningens nybörjarfas som för äldre som av olika anledningar behöver reparera de grundläggande färdigheterna.

Ingrid Häggström är lärarutbildare med både en bakgrund som lågstadielärare och med forskning inom läsinlärning. Hon minns att hennes mamma läste sagor och en av favoriterna var Beskows Tant Brun, Tant Grön och Tant Gredelin.

Astrid Frylmark har en bakgrund som logoped och är specialiserad på språkstörning, läs- och skrivsvårigheter och dyslexi. Hon fick höra många sagor som barn men gillade morfars berättelser utan böcker där hon och systemen var medskapare lite extra.

Att lära sig läsa är som att lära sig att köra bil...

– Många lär sig att ”ungefärläsa”, berättar Ingrid. Det är en strategi som kan fungera i början men när texterna blir längre så rasar hela läsningen. Det är en fördel med spelen, det går inte att gissa vad det står på de olika korten utifrån sammanhanget i en text, utan spelarna tvingas att läsa varje ord.

Astrid berättar att hon senast häromdagen fick ett mejl från en lärare som fått igång en pojke i årskurs 7 med läsningen tack vare spelet. På Trugs-lådan står det att spelet passar från 5 år till 95. Det fungerar lika bra att spela hemma som i skolan. Det bygger på att en person kan läsa med flyt - den så kallade ”hjälparen”. Den som behöver lästräna kallas helt enkelt ”läsaren” och spelet fungerar att spela med två eller fyra deltagare.

Det är den första lådan som Ingrid och Astrid utvecklat en svensk version av och den innehåller bara ljudliga ord.

Det engelska Trugs finns i tre olika lådor, där svårighetsgraden på orden ökar successivt i de olika lådorna.

Det finns planer för en svensk variant av låda två också men det kommer att dröja lite innan den finns på marknaden.

– Nu ska vi först lösa återförsäljarfrågan av det engelska Trugs eftersom det är många som efterfrågar det i Sverige. Sedan kommer vi att jobba för en svensk version av den andra lådan men det är väldigt mycket jobb och både Astrid och jag har många andra uppdrag så det dröjer nog drygt ett år innan det finns till försäljning.

Under tiden tränar vi ljudliga ord på ett så roligt och avkopplande sätt att det inte känns som lästräning. Ungefär som när man mixar ner grönsaker i pannkaksmeten till de petiga barnen och serverar med en stor klick grädde! *

Trugs:

Det finns 4 olika kortspel i lådan.

Varje spel har 5 olika svårighetsnivåer.

Låda 1 är den som finns på svenska än så länge och den bygger på ljudligt stavade ord. På nivå 1 är orden korta för att sedan bli längre i de högre nivåerna.

På nivå 1 finns det ord som Hur, Bus, Val och på nivå 5 möter man till exempel ord som Semester, Plånbok och Vintrar.

Med hjälp av texthäftet är det väldigt enkelt att hitta rätt nivå för sitt barn.
www.svenskatrugs.se

→ Stimulera barnens språkutveckling tidigt, redan när de är spädbarn.

→ Prata och läs för barnen. Skapa ett läsintresse och ge barnen läsmodeller. De ska få känslan av att det är mödan värt att lära sig läsa – de ska känna sig motiverade.

→ Att leka mycket med språket när de börjar i förskolan och göra barnen läsberedda successivt har betydelse för hur barnen kommer igång.

→ I förskoleklassen ska både barnens talspråk stimuleras men även språkets form är viktig att uppmärksamma. De första tecknen är när barnen i kanske 3-4årsåldern börjar att identifiera rimord till dess att barnen identifierar ord som låter lika i början, i slutet osv. Detta är en bra grund att stå på för att förstå vad den alfabetiska principen innebär.

→ Vid skolstart behöver man se till att de knäcker koden, och inte släppa taget förrän de läser med flyt. Det gäller också att fånga upp både de barn som läser alltför chansartat och ungefärligt, liksom att få fart på dem som läser alltför försiktigt och tveksamt.

→ Viktigt att barnen får mängdträning och utmaningar för att kunna ta sig igenom svårare och svårare texter, så att de inte fastnar på en bekvämlighetsnivå.

→ Motivation är ett nyckelord både för dem som inte kommer igång direkt med läsningen, men även för de tidiga läsarna då det är viktigt att hålla kvar läslusten. För den ena gruppen ska vi alltså skapa läslust och för den andra ska vi hålla kvar den.

Något nytt och roligt till skolbänken? Titta på sidan 44.